

2014

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

ZAKLJUČNA PROJEKTNA NALOGA

SARA ŠPEGEL

SARA ŠPEGEL

KOPER, 2014

UNIVERZA NA PRIMORSKEM
FAKULTETA ZA MANAGEMENT

Zaključna projektna naloga

NAKUPNE IN PRODAJNE MOŽNOSTI
PLEMENITIH KOVIN V SLOVENIJI

Sara Špegel

Koper, 2014

Mentor: viš. pred. mag. Dušan Gošnik

POVZETEK

V zaključni projektni nalogi smo predstavili nakupne in prodajne možnosti plemenitih kovin v Sloveniji. Zgodovinsko gledano in vsem najbolj poznani kovini sta zlato in srebro, ki sta že stoletja prisotni na trgu, malo manj poznani kovini sta platina in paladij, ki svoj pravi pomen, kot naložbi, pridobivata v zadnjih nekaj letih. V zadnjem desetletju, ko je nastopila svetovna gospodarska kriza, je povpraševanje po plemenitih kovinah močno naraslo. Takšna investicija predstavlja varno naložbo in v teh finančno precej nestabilnih časih plemenite kovine ohranjajo vrednost.

Ključne besede: plemenite kovine, zlato, srebro, odločanje, dejavniki, nakup, investiranje, naložba, tveganje, možnosti investiranja.

SUMMARY

In the final mission of the project we present the purchase and sale of precious metals options in Slovenia. If we look back in the history the most known metals are gold and silver, this two metals are present on the market for a centuries. A little less known's precious metals are platinum and palladium, which get on their real significant as investment metals in the last few years. Demand for precious metals has increased dramatically during the world global economic crisis. Investment in precious metals represents a safe investment, at this financially unstable time precious metals preserve the value.

Keywords: precious metals, gold, silver, deciding factors, buying, investing, investment, risk, investment options.

UDK: 339.166:669.21/.23(043.2)

VSEBINA

1	Uvod	1
1.1	Opredelevitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč	1
1.2	Namen in cilji zaključne projektne naloge	2
1.3	Predvidene metode za doseganje ciljev projektne naloge	3
1.4	Predvidene predpostavke in omejitve pri obravnavanem problemu	3
2	Splošno o plemenitih kovinah	4
2.1	Zgodovina	4
2.2	Zakonodaja	5
2.3	Osnovni pojmi in oznake	6
2.4	Vrste plemenitih kovin	6
2.4.1	Zlato	7
2.4.2	Srebro	7
2.4.3	Platina	7
2.4.4	Paladij	8
3	Investiranje v naložbeno zlato in srebro	10
3.1	Investiranje v naložbeno zlato	10
3.1.1	Povpraševanje in ponudba	10
3.1.2	Nihanje cen	11
3.1.3	Vrste naložb v zlato	13
3.2	Investiranje v naložbeno srebro	15
3.2.1	Oblike naložb v srebro	15
3.2.2	Nakup naložbenega srebra	15
4	Tveganost investiranja v plemenite kovine	17
4.1	Spremembe in nihanja cen	17
4.2	Slabo poznavanje možnosti investicij	21
4.2.1	Napačne informacije in prepričanja	21
4.2.2	Neprimeren čas nakupa in prodaje	22
4.3	Razlogi za nakup plemenite kovine	22
5	Nakupne in prodajne možnosti plemenitih kovin v Sloveniji	24
5.1	Ponudniki na slovenskem trgu	24
5.1.1	Elementum, d. o. o.	24
5.1.2	Moro & Kunst, d. o. o.	25
5.1.3	Zlatarna Celje, d. d.	25
5.2	Primerjava nakupnih in odkupnih cen ponudnikov	25
5.2.1	Nakupne in odkupne cene zlata	26
5.2.2	Nakupne in odkupne cene srebra	27
5.3	Najugodnejši ponudnik	28
5.4	Koristni nasveti	28
6	Sklep	30
	Literatura in viri	33

PREGLEDNICE

Preglednica 1: Nakupne cene naložbenega zlata, na dan 7.7.2014 v evrih ob času 08:25.....	26
Preglednica 2: Odkupne cene naložbenega zlata, na dan 7. 7. 2014 v evrih ob času 08:25	26
Preglednica 3: Nakupne cene naložbenega srebra na dan 7. 7. 2014 v evrih ob času 08.25 ...	27
Preglednica 4: Odkupne cene naložbenega srebra na dan 7. 7. 2014 v evrih ob času 08:25 ...	27

SLIKE

Slika 1: Naložbene ploščice Švicarske kovnice Argor Heraeus	13
Slika 2: Spremembe cen zlata	18
Slika 3: Spremembe cen srebra	19
Slika 4: Spremembe cen platine	20
Slika 5: Spremembe cen paladija	21

KRAJŠAVE

b. l.	brez letnice
d. d.	delniška družba
d. o. o.	družba z omejeno odgovornostjo
DDV	Davek na dodano vrednost
LBMA	London Bullion Market Association
oz.	oziroma
št.	številke
Ur. l. RS	Uradni list Republike Slovenije
ZDDV-1	Zakon o davku na dodano vrednost
ZIpleK	Zakon o izdelkih iz plemenitih kovin

1 UVOD

V zaključni projektni nalogi smo podrobno preučili možnosti investiranja v plemenite kovine. V današnjem času še vedno čutimo prisotnost svetovne gospodarske krize, posamezniki nenehno iščejo in upajo na dodaten zaslužek, zato se odločajo za razne investicije, med katerimi je zelo popularno investiranje v plemenite kovine, največ v zlato. Želja vsakega investitorja je seveda ta, da se bo njegova naložba obrestovala in prinesla dobiček, zato moramo poznati vse prednosti in slabosti vsake naložbe. V teoretičnem delu smo s pomočjo literature predstavili proces odločanja, zakonske predpise, vrste naložb in tveganja. V empiričnem delu smo analizirali ponudbo in možnosti na slovenskem trgu, cenovne spremembe skozi leta in predstavili tveganja ob odločitvi v investiranje v plemenite kovine.

1.1 Opredelitev obravnavanega problema in teoretičnih izhodišč

V zaključni projektni nalogi smo raziskali tveganja za odločitve investiranja v naložbene kovine in preučili, zakaj je tovrstna investicija tako aktualna v teh časih. V literaturi je navedenih veliko različnih opredelitev procesa odločanja. Kralj pravi, da je odločanje proces reševanja nekega problema in sprejemanje prave odločitve za rešitev nastalega problema. V tem procesu nastopa odločevalec, ki ima željo po rešitvi problema ter dosegu zastavljenega cilja. Cilj je možno doseči z različnimi dejavniki, ki vplivajo na celoten proces, na odločevalcu je, da prepozna pravo dejavnost. Dejstvo je, da so v okolju prisotni mnogi dejavniki, na katere nimamo vpliva, zato je potrebno izbrati pravo rešitev (Kralj 2005, 256). Sprejemanje odločitev je eden temeljnih kognitivnih procesov, ki ga uporabljamo, oziroma je prisoten v vsakodnevnih, ekonomskih, znanstvenih in managerskih situacijah. Gre za mentalni proces, ki se lahko zgodi zavestno ali nezavedno, pri tem pa pride do izbire med prepričanji ali dejavnostmi, kar vodi v končno odločitev (Wikipedia 2014a).

Odločanje je pomemben proces tudi pri investiranju v plemenite kovine, saj zavestno iščemo pravo odločitev za zaslužek. Posamezniki, države in organizacije neprestano iščejo pravo možnost za boljši zaslužek, prihodek ali dobiček, zato se odločajo za razne investicije z namenom doseganja svojih ciljev. Problem je, predvsem pri posameznikih, da se velikokrat prena glijo z nakupom plemenitih kovin, saj so velikokrat pod vplivom drugih, predvsem medijev, in se ne zavedajo realnega stanja o zmožnosti investiranja in posledično morebitne izgube.

Plemenita kovina je naravni kovinski kemični element, ki ima zaradi svoje redkosti visoko ekonomsko vrednost. Cenjene so bile že v preteklosti, ko so veljale za valuto, v današnjem času so predvsem aktualne kot naložba in industrijska surovina (Kandus in Moro 2011, 3). Plemenite kovine so tiste kovine, ki so odporne proti oksidaciji v vlažnem zraku, te so drage predvsem zaradi svoje redkosti v zemljini skorji (Wikipedia 2014b). Najbolj poznane plemenite kovine, ki so aktualne kot naložba, so zlato, srebro, platina in paladij, katerih

vrednost in pomembnost bomo skozi projektno nalogo tudi podrobno opredelili.

Svetovna gospodarska kriza se ne more končati čez noč, traja že nekaj let, posledice pa so lahko prisotne še dlje časa, zlato se je vedno med in po krizi izkazalo za zaupanja vredno naložbo, ki predstavlja varnost v času nestabilnih gospodarskih razmer (Prestige 2013, 14). Varčevanje v plemenite kovine predstavlja predvsem varnost, saj kovine kljub gospodarskim krizam in vojniam ohranjajo vrednost in so dobra dolgoročna naložba (Kandus in Moro 2010, 5). Platina velja za najbolj plemenito kovino, sledijo ji zlato, paladij in srebro, kar lahko preberemo v Zakonu o izdelkih iz plemenitih kovin (ZiPleK-UPB1).

Tveganje pomeni verjetnost, da se bo, zaradi posledic notranjih in zunanjih dejavnikov, zgodila določena škoda ali kakšen drug negativni izid. Pravzaprav gre pri tveganju za možnost, da izid ne bo takšen, kot smo predvidevali. Pri tveganju se je potrebno vprašati, kaj se lahko zgodi, kakšna je verjetnost, da se zgodi, kakšne so posledice, ki lahko pri tem nastanejo ter kako se tem posledicam izogniti. Če lahko negativni izid in škodo predvidevamo, ju lahko s preventivnim dejanjem preprečimo (Finančni slovar 2011).

Osnovni obravnavan problem v tej raziskavi je, kako preučiti, katere vidike naj posameznik upošteva, preden se odloči in izbere pravo obliko investiranja v plemenite kovine na način, da bo to zanj čim manj tvegano.

Zmotno je mišljenje, da bomo ob nakupu plemenitih kovin čez noč obogateli oz. imeli dobiček; dejstvo je, da cene zelo nihajo. Prav tako moramo vedeti, da so odkupne cene plemenitih kovin manjše kot nakupne, iz česar bi se morali zavedati, da to ni kratkoročna naložba, ampak naložba za dlje časa. Izjema so seveda večje masovne količine plemenitih kovin v fizični obliki, ki v praksi omogoča večje zaslužke v krajšem času. Skozi projektno nalogo želimo opredeliti vse potrebne informacije in podatke za nadaljnje možnosti odločitev za investicijo.

1.2 Namen in cilji zaključne projektne naloge

Namen zaključne projektne naloge je preučiti in analizirati literaturo s področja plemenitih kovin, da posameznikom predstavimo oz. jih seznanimo, zakaj morajo gledati na naložbo v plemenite kovine kot dolgoročno investicijo. Opredelili smo pojme, ki so povezani s tematiko, predstavili smo možnosti investiranja v plemenite kovine ter tveganja, s katerimi se pri tovrstni investiciji srečamo. Skozi projektno nalogo smo predstavili možnosti investiranja, osredotočili smo se predvsem na naložbeno zlato in srebro, ki sta tudi najbolj aktualni obliki investicije.

V teh časih, ki so finančno zelo nestabilni, marsikateri posameznik svoj denar vloži v plemenite kovine, pri tem pa se velika večina ne zaveda, kakšne so možnosti in tudi tveganja. Cilj zaključne projektne naloge je razviti model in predloge za možnosti investiranja v

plemenite kovine ter tveganja, s katerimi se pri tovrstni investiciji srečamo.

1.3 Predvidene metode za doseganje ciljev projektne naloge

Za izdelavo zaključne projektne naloge smo uporabili naslednje metode raziskovanja:

- metodo deskripcije oz. opisovanja dejstev, procesov in predmeta raziskovanja;
- metodo kompilacije – povzemanje tujih rezultatov, stališč, spoznanj drugih raziskovalcev;
- metodo konkretizacije, ki izpostavlja konkretno razlago splošnega;
- zgodovinsko metodo proučevanja vrednosti, trendov in sprememb v preteklosti;
- metodo zbiranja podatkov in študije sekundarnih virov.

V teoretični del smo vključili proučevanje strokovne literature in virov, s pomočjo katerih bomo analizirali in primerjali podatke ter prišli do pravih zaključkov. Empirični del je zasnovan na analizi zgodovinskih podatkov o nakupnih in odkupnih cen plemenitih kovin posameznih ponudnikov in spremembi ter nihanju cen v preteklih letih.

1.4 Predvidene predpostavke in omejitve pri obravnavanem problemu

Izhajali smo iz naslednjih predpostavk:

- Na osnovi sistematičnega pristopa analize dejavnikov tveganja, ki vplivajo na odločitev za investiranje v plemenite kovine, lahko razvijemo koristne nasvete, kako zmanjšati tveganje pri investiciji v plemenite kovine.

Omejitve v zaključni projektni nalogi so:

- Omejena aktualna javno dostopna literatura s področja investicijskih kovin.
- Omejen dostop do dnevno spreminjajočih se podatkov o cenah naložbenega zlata in srebra, vsi podatki niso javno objavljeni.
- Omejitev raziskave je omejena sposobnost enega raziskovalca v času te raziskave junij–avgust 2014.

2 SPLOŠNO O PLEMENITIH KOVINAH

Že iz same besede plemenite kovine lahko razberemo, da gre za nekaj dragocenega in precej cenjenega. Skozi vso zgodovino so posamezne kovine pridobivale in ohranjale svojo vrednost, predvsem v monetarnem sistemu ter v industriji, v zadnjih nekaj letih pa postajajo vedno bolj aktualne kot naložba, ki predstavlja varnost v teh nestabilnih časih. Vsem verjetno najbolj poznana plemenita kovina je zlato, ki ima bogato zgodovino in je najbolj cenjena plemenita kovina že tisoče let. Seveda tukaj ne smemo zapostaviti srebra, ki je prav tako prisotno v trgovanju že mnoga leta in nam je finančno veliko lažje dostopno kot katerakoli druga plemenita kovina, saj so cene v primerjavi z drugimi precej nižje.

2.1 Zgodovina

Predelava zlata sega 4000 let pr. n. št., prve omembe o zlato, kot izmenjalnemu sredstvu, segajo 1500 let pr. n. št. v Egipt, kovanci so se uporabljali kot plačilno sredstvo po celotnem Bližnjem vzhodu. Zlato je že zelo kmalu postalo simbol za bogastvo, moč in prestiž. V preteklosti je bilo uporabno predvsem za nakit in kot plačilno sredstvo. Da so zlato zelo cenili, dokazujejo številne grobnice egipčanskih faraonov, kjer so bile številne najdbe zlata, med njimi največja najdba grobnice faraona Tutankamona, kjer je bilo ogromno zlatih dragocenosti. Čez stoletja je zlato vedno bolj postajalo popularno kot naložba, ljudje so svoje zlate in srebrne kovance shranjevali pri zlatarjih zaradi večje varnosti (Plemenite kovine b. l. g.).

Podobno kot za zlato sega zgodovina srebra v prazgodovino, najstarejše najdbe srebrnih izdelkov iz 4. tisočletja pr. n. št. so bile najdene na ozemlju Bolgarije. Srebro velja za eno izmed prvih kovin, iz katere so kovali denar, in je bilo v preteklosti zelo cenjeno pri mnogih civilizacijah v Starem Egiptu, Rimu, Bližnjem vzhodu, Grčiji in drugje. Tako so rudniki srebra bili zelo iskani že v času pred našim štetjem. V dvajsetem stoletju sta napredna tehnologija in znanost omogočila uspešno ločitev srebra od drugih kovin, kar je omogočilo širitev uporabe srebra na mnoga nova področja (Plemenite kovine b. l. f.).

Za razliko od zlata in srebra, ki sta bili zelo cenjeni kovini že v starem veku, platina nima tako dolge tradicije in zgodovine. Prvi primer platine prihaja iz Južne Amerike, ko so odkrili majhen platinast kip. Platino so v 16. stoletju odkrili španski konkvistadorji v Južni Ameriki, uradno pa je odkritje platine pripisano španskemu generalu in raziskovalcu Antoniu de Ulloa, ki je našel platino med geografsko odpravo v Peruju. Čeprav sam ni nadaljeval z raziskavo platine, je le-ta kovina pritegnila zanimanje mnogih evropskih znanstvenikov in kemikov (Kandus in Moro 2011). Na začetku se je platina uporabljala le za izdelavo nakita, vendar še to v omejenih količinah zaradi težke obdelave in svoje redkosti, toda kasneje, ko je angleški kemik William Hyde Wollaston predstavil metodo za obdelovanje in pridobivanje platine, se je njena uporaba razširila. Dolgo časa je bila vrednost platine ocenjena premalo, danes pa

velja za najbolj cenjeno plemenito kovino, ki imajo najvišje cene (Plemenite kovine b. l. e.). Tudi zgodovina paladija ne sega tako daleč in je tesno povezana z zgodovino platine. Paladij je leta 1803 odkril kemik in fizik William Hyde Wollaston iz ostanka raztopine platine in solne kisline. Paladij je poimenoval po grški boginji modrosti Paladi (Atena). Paladij se je veliko bolj začel uporabljati v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je povpraševanje po katalizatorjih povečalo (Kandus in Moro 2011, 25). Zaradi kratke zgodovine paladija ni presenetljiva njegova kratka zgodovina v finančnem sektorju, prvič so se paladijeve naložbene palice in kovanci pojavili na trgu konec dvajsetega stoletja. Danes paladij kot naložba še vedno ni tako zanimiv in pa tudi poznan tako kot plemeniti kovini zlato in srebro (Plemenite kovine b. l. d.).

2.2 Zakonodaja

V Republiki Sloveniji velja kar nekaj predpisov in zakonov v zvezi s trgovanjem s plemenitimi kovinami, osredotočili se bomo predvsem na tiste, za katere menimo, da je pomembno, da je kupec z njimi seznanjen preden se odloči za nakup plemenite kovine.

- V zakonu o izdelkih iz plemenitih kovin (ZiPK-UPB1), lahko preberemo, da je platina najbolj plemenita kovina, sledijo ji zlato, paladij in srebro.
- Po Zakonu o davku na dodano vrednost (ZDDV-1) je v Sloveniji promet z naložbenim zlatom neobdavčen, to velja tako za nakup kot prodajo. Pri fizični osebi ni obdavčen kapitalski dobiček, se pravi razlika med nakupno in prodajno vrednostjo zlata. Pri pravnih osebah in samostojnih podjetnikih posameznikih se zlato obravnava enako kot ostale finančne naložbe, kar pomeni, da se razlika med nakupno in prodajno vrednostjo obdavči kot kapitalski dobiček skupaj z drugimi obdavčljivimi prihodki.
- Pri nakupu naložbenih palic in kovancev iz platine, paladija in srebra se v Sloveniji plača 20-odstotni DDV po Zakonu o davku na dodano vrednost (ZDDV-1).
- Zakon o preprečevanju pranja denarja in financiranja terorizma določa izvajanje ukrepov za poznavanje stranke tako imenovan pregled stranke ob vsakem nakupu plemenitih kovin (Ivanuša, Pleteršek in Podbregar 2010). Vsak zakoniti prodajalec mora ob nakupu plemenite kovine od kupca obvezno po zakonu zahtevati osebne podatke, tako pri posameznikih kot pri podjetjih.
- Pri prodaji plemenite kovine morajo trgovci od strank pridobiti naslednje podatke: osebno ime, naslov stalnega ali začasnega prebivališča, datum in kraj rojstva, davčno številko in vrsto ter številko uradnega osebnega dokumenta (Ivanuša, Pleteršek in Podbregar 2010, 45).

Moramo se zavedati, da bodo zakoniti prodajalci pri nakupu plemenite kovine od nas zahtevali osebne podatke, saj je to zakonsko določeno, tukaj ni važno, ali gre za manjšo maso ali večjo, obveznost prodajalca je, da zahtevajo podatke. Res je, da se mogoče marsikomu to zdi čudno oz. nesprejemljivo, da mora pri nakupu na primer grama zlata posredovati svoje

osebne podatke, toda tako je in če tega ne želijo storiti, jim prodajalec ne sme prodati naložbene kovine.

2.3 Osnovni pojmi in oznake

Pri trgovanju s plemenitimi kovinami je pomembno, da poznamo nekaj pojmov in oznak, ki nam bodo pomagali oz. olajšali delo pri odločitvi v kaj investirati in kako.

- LBMA – London Bullion Market Association je mednarodno trgovsko združenje, ki predstavlja londonski trg zlata in srebra z globalno bazo, ki vključuje veliko centralnih bank, rudarskih družb, rafinerije, proizvajalce in vlagateljev iz zasebnega sektorja. Kovnice, ki so na seznamu LBMA Good Delivery List, so kovnice, ki imajo s strani LBMA postavljene standarde za kvaliteto zlatih in srebrnih palic (LBMA 2014).
- World Gold Council je organizacija za razvoj trga industrije zlata, v kateri je združenih 20 članic, ki vključujejo največja svetovna podjetja za izkop zlata. Organizacija deluje na področju nakita, investicij in tehnoloških sektorjev, njihov glavni namen je povečanje povpraševanja po zlatu in informiranje o le tem (World Gold Council 2014).
- Bullion je angleški izraz za zlate naložbene kovance, ki se uporablja v mednarodnem trgovanju, in pomeni čisto zlato v obliki kovancev ali palic, s katerimi se trguje na svetovni borzi (Kandus in Moro 2010, 5).
- Čista unča zlata (ang. fine troy ounce) je osnovna utežna mera za zlato, katere ime izvira iz imena francoskega mesta Troyers, kjer se je takšna mera za zlato pričela uporabljati že v srednjem veku. V tem merskem sistemu je 1 funt vreden 12 unč (Baker 2001, 6).
- Čistino zlata merimo v tisočinkah, pri nakitu pa uporabljamo tudi karate, za čisto zlato je mera 999,9 tisočink, kar znaša 24 karatov, vendar se na mednarodnem trgu masa zlata meri v trojskih unčah, kot smo že omenili.

Na uradnih spletnih straneh zgoraj omenjenih organizacijah lahko vseskozi preverjamo aktualne trende, spremembe in napovedi za plemenite kovine, saj so podatki na teh straneh verodostojni in gre za dve ugledni organizaciji na tem področju.

2.4 Vrste plemenitih kovin

Zlato in srebro sta zelo cenjeni plemeniti kovini že od starega veka, paladij in platina pa veljata za plemenite kovine moderne dobe. Investicija v plemenite kovine predstavlja predvsem varnost, saj le-te kljub gospodarskim krizam in vojnam ohranjajo svojo vrednost in so dobra dolgoročna naložba (Kandus in Moro 2010, 5).

2.4.1 Zlato

Zlato je mehka, svetleča, rumena, raztegljiva kovina, ki jo je lahko oblikovati. Je kemijski element, ki je na 79. mestu v periodnem sistemu, z oznako Au. Mednarodna enota za zlato je troy unča, kar znaša 31,10348079 grama. Zaradi svoje obstojnosti in barve je zlato postalo simbol za bogastvo, moč in vpliv. Zlato je dober prevodnik elektrike in toplote. Ker je zelo mehko, lahko en gram zlata sploščimo na površino 1 kvadratnega metra. Da zlato pridobi trdnost, ga zlivajo z drugimi kovinami. Velja za eno izmed najtežjih kovin, njegova teža je 19,3-krat večja od teže enake količine vode. Uporablja se kot monetarni standard v mnogih državah, povpraševanje po zlatu je pa veliko tudi v zobozdravstvu, elektroniki in za izdelovanje nakita, vedno bolj pa je aktualno kot naložba. Velika prednost investiranja v naložbeno zlato je, da predstavlja veliko varnost, po mnenju večine strokovnjakov pa velja za najvarnejšo naložbo z nizkim tveganjem. Največja prednost investiranja v zlato za razliko od ostalih plemenitih kovin je ta, da je zlato edina plamenita kovina, ki ni obdavčena, in je zato toliko bolj mamljiva naložba za investitorje (Plemenite kovine b. l. b.).

Res je, da zlato predstavlja dolgoročno varno naložbo, vendar se je pri nakupu fizičnega naložbenega zlata potrebno zavedati, da je zelo malo verjetno, da bomo v kratkem obdobju obogateli, posebej če gre za manjše količine zlata.

2.4.2 Srebro

Srebro je prožna in mehka kovina, ki najbolje prevaja elektriko in toploto. Velja za eno izmed prvih kovin, iz katere so izdelovali denar. Veliko povpraševanje po srebru je v industriji, med izdelovalci nakita, fotografskem sektorju, avtomobilizmu, optiki in drugod. V zadnjih letih povpraševanje po srebru zelo narašča, s tem pa tudi njegove cene. V državah, ki izdajajo srebrnike, so oz. so bili le-ti tudi zakonito plačilno sredstvo (Kandus in Moro 2011, 8).

Pri nas imamo kar nekaj ponudnikov, pri katerih lahko kupimo srebrnike in naložbene palice v fizični obliki, vendar pri tem plačamo tudi davek. Prednost srebra je, da je cenovno kot naložba najbolj dostopen s finančnega vidika, čeprav je nihanje cen težko napovedati, je dolgoročno gledano dobra naložba.

2.4.3 Platina

Platina velja za enega izmed najredkejših elementov v zemeljski skorji, ta plemenita kovina je obstojna pri velikih temperaturah in velja za najbolj plemenito kovino, v čisti obliki je upogljiva in primerna za obdelovanje. Platina je kemični element, ki ima v periodnem sistemu zaporedno številko 78 in oznako Pt, velja za izredno težko in trdo kovino. V nasprotju s srebrom in zlatom, ki sta zelo cenjeni plemeniti kovini že od antičnih časov, je platina dolgo veljala za nepomembno in je bila zelo poceni, dokler se ni poudarilo, da je zelo redka in da je

stabilna v vodi in na zraku (Plemenite kovine b. l. a.).

Od leta 2000 pa do 2011 so bile cene platine bistveno višje kot cene zlata, zaradi posledic svetovne gospodarske krize pa so cene zlata poskočile. Danes platino največ uporabljajo v avtomobilski industriji pri proizvodnji katalizatorjev, uporabna je tudi za izdelavo nakita, laboratorijske opreme, v medicini, zobni tehniki, čedalje več pa je platina aktualna kot naložba (Kandus in Moro 2011, 18).

V današnjih časih je platina bolj cenjena kot zlato in ima tudi višjo ceno (Elementum b. l. a.). Platina kot naložba je postala na voljo investitorjem šele v drugi polovici 20. stoletja, danes velja za najprestižnejšo plemenito kovino, ki ima načeloma dvakrat višjo ceno kot zlato. Čeprav so se v letu 2008 cene zlata in platine skoraj izenačile, je danes ponovno cena platine višja kot cena zlata. Največja proizvajalka platine je Južna Afrika, sledi ji Rusija. Čeprav za vse plemenite kovine velja, da so redke, platina po tem še posebej izstopa (Plemenite kovine b. l. a.).

Platino kot naložbo lahko kupimo v obliki palic, ki imajo različne mase, ter v obliki naložbenih kovancev; najbolj poznani so Kanadski javorjev list, Avstralski kljunaš, Avstralska koala, Ameriški orel in Kitajska panda (Kandus in Moro 2011). V Sloveniji lahko platino kupite pri podjetju Moro, v Zlatarni Celje in Elementum, ki nudijo naložbene palice.

Slabost naložbe v platino je ta, da ob nakupu plačamo 20-odstotni DDV, zaradi česar se verjetno mnogi raje odločajo za investicijo v zlato. V primerjavi z naložbami v srebro in zlato je platina manj priljubljena investicija predvsem zaradi visokih cen, zato je tudi ponudba platine manjša. Investiranje v platino zahteva določen čas in potrpežljivost, da se nakup obrestuje oziroma da imamo zaslužek. Cene so sicer relativno stabilne, rastejo oziroma padajo v določenem razmerju z ostalimi plemenitimi kovinami.

2.4.4 Paladij

Paladij je težji od srebra in lažji od platine, prepoznaven je pa predvsem po svoji svetli skoraj beli barvi, v periodnem sistemu se nahaja pod zaporedno številko 46 z oznako Pd. Ker ima paladij specifične fizikalne lastnosti, je uporaben pri izdelavi katalizatorjev, ur, nakita, v visoki tehnologiji, medicini in zobni tehniki (Kandus in Moro 2011, 25).

Poraba paladija se je zelo povečala v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je povečalo povpraševanje po katalizatorjih. V devetdesetih letih se je povpraševanje po paladiju zaradi strožjih standardov zelo povečalo. Največ paladija izkopljejo v Rusiji, kar 51 odstotkov, sledita ji Južna Afrika in Severna Amerika. Paladij se pridobiva, kot stranski produkt, v Rusiji pri niklju in v Južni Afriki pri platini (Moro 2014b).

Oblike naložb paladija (Kandus in Moro 2011, 25):

- Kovanci paladija so zelo redki. Najbolj poznani so ruska balerina, kanadski javorjev list, avstralski emu in ozvezdje velikega in malega medveda.
- Palice paladija različnih mas: 1 unča, 50 g, 100 g, 250 g, 500 in 1000 g, ki imajo čistino 999,5/1000.

Največje povpraševanje po paladiju je v avtomobilski industriji, zaradi strogih standardov ohranjanja okolja, največji razlog je pa seveda ta, da je paladij cenejši kot platina. Borzna cena te kovine je zelo spremenljiva, po podatkih raziskovalnega inštituta Thompson Reuters GFMS velja paladij za kovino prihodnosti. Tako kot pri platini je ob nakupu paladija v Sloveniji potrebno plačati 20-odstotni DDV. V prihodnosti je pričakovati še večjo porabo paladija največ v avtomobilski in elektronski industriji (Kandus in Moro 2011, 25). V Sloveniji lahko kupite palice paladija pri podjetju Moro in Elementum, ki imajo na voljo palice različnih mas.

Poleg investiranja v paladij v fizični obliki je možno investirati tudi v delniško družbo za izkop paladija, v obliki lastniškega deleža, pri takšni investiciji so pa seveda potrebna znanja s poslovanjem delnic (Plemenite kovine b. l. c.).

3 INVESTIRANJE V NALOŽBENO ZLATO IN SREBRO

Investicija v naložbeno zlato in srebro je še vedno najbolj priljubljena med investitorji, saj je najbolj poznana naložba, ki predstavlja občutek varnosti in zgodovinsko gledano dobičkonosno investicijo. Seveda pa tako kot vsaka druga investicija ima tudi investiranje v plemenite kovine svoje slabosti, na katere je potrebno biti pozoren oz. jih prepoznati, da ne pride do nepotrebne finančne izgube vložnega kapitala. Pomembno je, da vsak pri sebi ve oziroma se zaveda, zakaj se odloča za tovrstno naložbo, kaj pričakuje od nje in kaj dejansko lahko pridobi v zelenem času. Vsaka poteza je lahko ključna, da bo investicija uspešna.

3.1 Investiranje v naložbeno zlato

V zadnjih letih se je na trgu zelo povečalo povpraševanje za nakup fizičnega naložbenega zlata, kar je posledično pomenilo veliko novih informacij in ponudnikov, ki so se borili za kupce. Pojavili so se razni svetovalci, ki so kupcem svetovali, zakaj kupiti zlato in kje, vendar jih nihče ni seznanil oziroma poučil o tveganjih. Kupci so brezglavo kupovali zlato, čeprav to ni bilo v njihovih finančnih zmožnostih in ga potem v zelo kratkem času prodali, zaradi česar so bili v izgubi. Od leta 2009 je bilo opaziti, da veliko investitorjev, tako malih kot velikih, kupuje naložbeno zlato v želji, da bodo z nakupom obogateli v kratkem času. To je seveda možno, vendar jih moramo ob pravem času kupiti in prodati, za kar pa moramo dobro poznati trg investicijskih kovin. Veliko investitorjev si je za nakup zlata izposodilo denar, celo najemali so kredite v želji po zaslužku, nekaterim se je investicija obrestovala, drugi so se pa samo še bolj zadolžili (Plemenite kovine, 2014).

Vsak investitor se mora zavedati, da z nakupom manjše količine zlata, na primer 10 g ploščice, ne bo obogatel ali imel kakšnih večjih zaslužkov na krajši rok. Izjema so večje investicije, kjer lahko ob pravem času in pravi investiciji naredimo dobiček. V zadnjih letih, ko je zlato postalo še bolj aktualno, je bilo opaziti veliko neinformiranih oziroma kupcev z napačnimi prepričanji in informacijami, kako brezglavo kupujejo zlato, čez kratek čas pa ga prodajo in seveda precej izgubijo. Težko je razumeti, zakaj kljub nestabilnemu finančnemu stanju še naprej kupujejo in izgubljajo kapital. Prepričanja mnogih kupcev, da je najprimernejši čas za nakup takrat, ko cene rastejo, za prodajo pa, ko padejo, so popolnoma zmotna, vendar se kljub temu ne pustijo izobraziti in delajo po svoje.

3.1.1 Povpraševanje in ponudba

Zlato najdemo v rezervah večine držav po svetu, prav zaradi poznanega dejstva, da so količine zlata omejene in se lahko pridobijo samo z izkopavanjem, kar je zamuden in drag postopek, zato se količina zlata ne more povečati na hitro v kakem laboratoriju, ampak je vse odvisno od izkopavanj in novih najdišč zlata. Količina razpoložljivega zlata se vsako leto povečuje na račun novo izkopanega zlata (Plemenite kovine, 2014).

V letu 2008, ko je povpraševanje po naložbenem zlatu nenadoma naraslo, je povpraševanje presešlo ponudbo, kar je pomenilo čakalne vrste tudi do nekaj tednov. Takšno povpraševanje je povzročila svetovna gospodarska kriza, banke kar naenkrat niso več prodajale svojega zlata, ampak so ga začele množično kupovati. Zato ni presenetljiv podatek, da so kovnice v letu 2008 predelala šestkrat več zlata kot v preteklem letu (Janžekovič, Metelko in Stropnik 2010).

Pridobivanje zlata je zahteven proces, saj iz ene tone zlate rude v povprečju pridobijo od 4 do 6 gramov zlata. Največ uspehov imajo v Južni Afriki, kjer zaradi večje gostote zlata v rudi pridobijo v povprečju od 8 do 10 gramov. Do sedaj je bil največji koz zlata najden leta 1872 v Avstraliji, imel pa je kar 214 kg čiste mase. Po nekaterih znanih podatkih naj bi človeštvo do leta 2009 izkopal kar 165.000 ton zlata, polovica izkopanega zlata konča v nakitu, štirideset odstotkov zlata je v investicijskem zlatu in ostalo v industriji. Nova nahajališča zlata naj bi bila tudi v morju, vendar zaradi pomanjkanja tehnologije pridobivanja na tem področju še niso mogoča (Švab 2012).

Strokovnjaki pravijo, da če se odkrije novo nahajališče zlate rude, lahko traja približno osem let, da nastane delujoč rudnik, poleg raznih projektov pa lahko nastanejo razne politične ovire. Največ rudnikov zlata na svetu je v Južni Afriki, Avstraliji, Združenih državah Amerike, Južni Ameriki in Kanadi. Največje zaloge zlata imajo Združene države Amerike, Nemčija, Mednarodni denarni sklad, Italija, Francija, Kitajska (Janžekovič, Metelko in Stropnik, 2010). Letna proizvodnja zlata po vsem svetu je okoli 2520 ton, v zadnjih nekaj letih pa so po svetu pridobili okoli 25.000 ton zlata (Zlatarna Celje 2014b).

3.1.2 Nihanje cen

Manipulacija s cenami

Da so bile cene zlata dokaj nizke, so dolga leta skrbele zahodne centralne banke, saj so s prodajo svojih zalog povečale razpoložljive količine zlata, ki je bil v obtoku. Dolgo časa zlato ni bilo zelo zanimivo za investitorje, saj so bile gospodarske razmere na trgu stabilne, toda vse to se je drastično spremenilo leta 2009, ko je ogromno centralnih bank prenehalo s prodajo svojih zalog in so začele kupovati zlato za svoje zaloge. Eden glavnih razlogov za to spremembo je seveda bila svetovna gospodarska kriza, ki je nastopila leta 2008, kar je povečalo povpraševanje po zlatu tako s strani bank, posameznikov in organizacij (Plemenite kovine, 2014).

Spremembe cen v zadnjih letih

Zlato je v zadnjih letih doseglo zgodovinsko vrednost, strokovnjaki pa pravijo, da naj bi v

prihodnosti cene še rastle, kar se kaže tudi po tem, da je zlato ena izmed tistih kovin, ki so ji dnevi šteti, nova nahajališča ne bodo zadovoljevala potreb na trgu po zlatu. Naložba v zlato velja kot izredno dobra zaščita pred inflacijo, kateri smo izpostavljeni, saj zlato v času finančne in gospodarske nestabilnosti raste. V času prve svetovne vojne so za financiranje le-te tiskali veliko več denarja, kot je bilo zlata in srebra, zato so poskušali pridobiti nazaj zlati standard tako, da so vse valute vezali na dolar, le-tega pa na unčo zlata. V današnjih časih je denarja v obtoku vedno več, zalog zlata pa vedno manj, zato je tudi zlato vedno bolj aktualna naložba (Janžekovič, Metelko in Stropnik, 2010).

Visoka cena zlata izvira predvsem iz njegove redkosti in seveda dejstva, da ga ni mogoče ponarediti. Skozi zgodovino so na cene zlata vplivale finančne in gospodarske krize, vojne in politični konflikti. Glavni centri, kjer se trguje z zlatom, so London, Sydney, Tokio, New York in Zürich. Cene zlata so prilagojene londonski borzi, kjer se cena dvakrat dnevno fiksira. Pri določanju cen sodeluje pet bank članic, ki jih imenuje London Bullion Market Association. Na ceno zlata vpliva cena dolarja, ob nizki vrednosti dolarja se cene zlata dvignejo. Pomemben vpliv na ceno zlata ima tudi ponudba in povpraševanje, kjer imamo dve vrsti povpraševalcev, tiste, ki kupujejo zlato kot surovino in ga potem prodajajo, ter tiste, ki ga kupijo kot naložbo (Šisernik 2009).

Danes se cene zlata določajo preko telefonske konference med petimi glavnimi člani: Societe Generale, HSBC, Deutsche Bank, Barclays Capital in ScotiaMocatta. Ceno zlata določajo dvakrat dnevno v dopoldanskem in popoldanskem času. Glede na ponudbo in povpraševanje se o ceni zlata pogaja vseh pet članic, pogajanja trajajo tako dolgo, dokler člani ne uskladijo cene. Poslovne banke in trgovci trenutno ceno zlata spremljajo na borzi, ki je v času trgovanja odprta. Današnja napredna tehnologija omogoča investitorjem nenehno spremljanje cen zlata, da se lahko odločijo za nakup ob pravem času (Kandus in Moro 2010).

Pomembne zlate cenovne spremembe zadnjih dvajset let (Elementum b. l. b.):

- Ob ustanovitvi nove denarne enote evro v Evropi leta 1999 ustanovijo Evropsko centralno banko, ki ima 15 % svojih zalog v zlatu.
- Leta 2001 po terorističnih napadih na Združene države Amerike in strmemu padcu delnic na svetovnem trgu postane zlato s strani investitorjev še bolj cenjena in predvsem varna naložba.
- V letu 2008 se je zgodil zgodovinski preboj vrednosti zlata, ena unča preseže vrednost 1.000 \$.
- Zlato še naprej raste, v letu 2009 postane nekoč zgornja meja 1.000 \$ spodnja meja za eno unčo zlata.

Cene zlata so se skozi zgodovino zelo spreminjale, rekordne vrednosti je zlato doseglo v preteklih letih, mnogo strokovnjakov pa napoveduje, da bodo le-te še naraščale skozi naslednja leta.

3.1.3 Vrste naložb v zlato

Obstaja kar nekaj načinov investiranja ali varčevanja v zlato, najbolj poznani investiciji sta naložbene palice in kovanci, ki jih lahko kupimo pri kar nekaj slovenskih ponudnikih. Obstajajo palice različnih velikosti, in sicer od 1 grama do 1 kilograma. Prav tako obstajajo zlati naložbeni kovanci različnih velikosti in vrednosti. Poleg investiranja v fizično naložbeno zlato obstaja tudi možnost, pri kateri ne posedujemo fizično zlato, ampak pridobimo zlati račun ali zlati certifikat, kar pomeni, da imamo lastništvo za določeno količino zlata s tem, da to ni fizično pri nas. Poleg že omenjenih oblik varčevanja lahko investiramo tudi v delniške družbe za proizvodnjo zlata, pri tem pa ne investiramo direktno v zlato, temveč v podjetje, za kar moramo imeti znanje za trgovanje z delnicami.

Prednosti naložbe v zlato so, da ohranja realno vrednost skozi čas, predstavlja dobro zaščito pred inflacijo, po zakonodaji je oproščeno davka, dolgoročno gledano je varna naložba in zgodovinsko gledano najmanj tvegana naložba (Janžekovič, Metelko in Stropnik, 2010).

Naložbene palice

V Sloveniji je že kar nekaj ponudnikov, pri katerih lahko kupimo naložbene palice različnih mas. Od začetka svetovne gospodarske krize je zanimanje po naložbenih palicah močno naraslo tudi v Sloveniji, ljudje so pričeli vlagati svoj denar v zlato predvsem zaradi večje varnosti in tudi želje po zaslužku. Na našem trgu je že kar nekaj ponudnikov naložbenih palic, ki prodajajo in odkupujejo le te, njihova ponudba vsebuje naložbene palice nekaterih svetovno priznanih kovnic, kar nam kasneje tudi olajša morebitno prodajo. Pri nas lahko kupite zlate palice z maso 1, 2, 5, 10, 20, 31,1035 (trojska unča), 50, 100, 250, 500 in 1000 grama. Svetovno priznane kovnice, ki imajo Goos Delivery standard, so Argor Heraeus, Umicore, Valcambi in še mnoge druge. Standard Good Delivery zagotavlja likvidnost zlatih palic v bankah in pri trgovcih po vsem svetu (Kandus in Moro 2010, 32).

Slika 1: Naložbene ploščice Švicarske kovnice Argor Heraeus

Vir: Goldbarren b.l.

Po Zakonu o davku na dodano vrednost (ZDDV-1) se definicija naložbenega zlata glasi: zlato v obliki ploščic ali palic z maso, ki jo sprejmejo trgi plemenitih kovin, čistine, ki je enaka ali večja od 995 tisočink, predstavljeno z vrednostnimi papirji ali ne, razen majhnih palic ali ploščic z maso manj kot 1 gram.

Naložbeni kovanci

Naložbene zlate kovance izdajajo posamezne države, njihove centralne banke imajo v lasti skrbno nadzorovane kovnice. Količina posameznih izdanih kovancev je odvisna od ponudbe in povpraševanja na svetovnem trgu. Naložbeni kovanci morajo imeti oznake, kot so masa, nominalna vrednost, letnica kovanja, čistina zlata v tisočinkah in državo izdajateljico (Kandus in Moro 2010, 5).

V svetu najbolj poznani zlati naložbeni kovanci (Kandus in Moro 2010, 5):

- Dunajski filharmonik ima čistino 999,9/1000. Zlatnike izdeluje avstrijska kovnica že od leta 1989. Filharmonik velja za ednini naložbeni kovanec z evrsko nominalo, ki se izdeluje glede na ponudbo in povpraševanje na trgu. Kovanec izdelujejo v štirih različnih masah: 1 trojska unča, $\frac{1}{2}$ trojske unče, $\frac{1}{4}$ trojske unče in $\frac{1}{10}$ trojske unče.
- Kitajsko pando izdaja kitajska banka. Zlatnik ima čistino 999/1000. Podoba pand na zlatniku se vsako leto menja, zato so ti kovanci izjemno priljubljeni med zbiratelji. Kitajsko pando lahko dobimo v petih različnih masah.
- Južnoafriški krugerand kuje Južno Afriška kovnica Mint, kovanec je v obtoku od leta 1967. Čistina kovanca je 916,67/1000. Krugerand velja za enega prvih naložbenih kovancev nove dobe in je najbolj prodajan kovanec v Nemčiji. Zlati Južnoafriški krugerant je na voljo v štirih različnih masah.
- Ameriški bizon je bil prvič izdan leta 2006 v Združenih državah Amerike in velja za prvi naložbeni kovanec v Ameriki, ki je izdelan iz čistega zlata čistine 999,9/1000. Kovanec izdajajo le v masi ene trojske unče.
- Kanadski javorjev list predstavlja v Kanadi simbol neodvisnosti in svobode. Zlatnik je poleg dunajskega filharmonika najbolj prodajan naložbeni kovanec na svetu. Izdelali so tudi pet najtežjih zlatnikov na svetu z maso 100 kg in čistino 999,99/1000 in se tako vpisali v Guinnessovo knjigo rekordov. Zlate kovance lahko kupimo v petih različnih masah.
- Ameriški orel kuje ameriška državna kovnica od leta 1986 naprej, zlatnik ima čistino 916,7/1000 in je na voljo v štirih različnih masah.
- Zlata Britanija izdeluje britanska kraljeva kovnica, ki velja za eno najstarejših kovnic na svetu. Nominala teh zlatnikov je britanski funt, čistina kovancev pa znaša 916,67/1000. Kujejo zlatnike štirih različnih mas, na katerih je podoba kraljice Elizabete II.
- Lunin koledar je zlatnik, ki ga izdaja avstralska kovnica v Perthu, na eno stran kovanca vsako leto upodobijo aktualno znamenje kitajskega horoskopa, na drugi strani pa je podoba kraljice Elizabete II. Čistina kovancev je 999,9/1000, na voljo so pa v različnih masah. Ti kovanci so zelo priljubljeni tudi v Sloveniji.

Zakonu o davku na dodano vrednost (ZDDV-1) med naložbene kovance uvršča tiste kovance, ki so ali pa so bili zakonito plačilno sredstvo v državi, ki jih je izdala, čistina zlatih kovancev mora biti 900/1000 ali več. Kovance kovane po letu 1800, ki se ne prodajajo v zbirateljske

namene, prav tako uvrščamo pod naložbene.

3.2 Investiranje v naložbeno srebro

Srebro velja za zelo zaželeno kovino v industriji, istočasno pa postaja vedno bolj zanimivo kot naložba, saj podobno kot zlato nudi občutek finančne varnosti. Po mnenju mnogih strokovnjakov se bo dolgoročno gledano cena srebra dvignila. Srebro prepoznamo po njegovih lastnostih, ima visoko prožnost in mehkost, deluje dezinfekcijsko, ima največjo svetlobno odbojnost in prevodnost elektrike ter toplote med vsemi kovinami. Zaradi teh lastnosti je srebro uporabljeno v mnogih industrijah. Res je, da se cene srebra oblikujejo glede na ponudbo in povpraševanje, vendar se moramo zavedati, da so prisotni še drugi dejavniki, kot je gospodarsko stanje, špekulacije vlagateljev ... Najpomembnejši dejavniki, ki vplivajo na ceno srebra, so gibanje tečaja dolarja, gibanje cen in količin izkopanih kovin, pri katerih se srebro pridobiva kot stranski produkt, vpliv imajo tudi politične krize in nenadne valutne spremembe (Schulte 2012, 65). Preden se odločite za nakup naložbenega srebra, je potrebno vedeti, da so cene zelo spremenljive, zato se moramo zavedati, da lahko pride do nenadnega padca. Schulte (2012, 65) pravi, da se bo cena srebra dolgoročno gledano dvignila, na kar kažejo tri dejstva, zaloge srebra so zelo omejene in se bodo še zmanjševale, vedno bolj bo srebro zanimivo za industrijo in kot zadnje srebro bo postala druga varna valuta takoj za zlatom.

3.2.1 Oblike naložb v srebro

V naložbeno srebro lahko varčujemo na dva načina: nakup naložbenih palic in naložbenih kovancev. Naložbene palice imajo čistino 999/1000 in jih lahko dobimo v različnih masah od ene trojske unče do 5 kilogramov. Skoraj vse kovance, ki so na voljo v zlatu, lahko dobimo tudi v srebru, razen z nekaterimi izjemami. Za enega najlepših in najbolj prepoznavnih kovancev velja Avstralska kukabura, iz Avstralije prihajata tudi srebrnika koala in lunin koledar. Zelo znani srebrni kovanci so tudi Kanadski javorjev list, Kitajska panda, Mehiški libertad, Ameriški orel, Britanija in Dunajski filharmonik (Kandus in Moro 2011, 8).

3.2.2 Nakup naložbenega srebra

Naložbeno srebro lahko kupimo pri kar nekaj ponudnikih na slovenskem trgu, vendar je potrebno vedeti, da je naložbeno srebro obdavčeno. Glede na trenutne razmere in že nekaj let prisotno gospodarsko krizo predstavlja naložba v srebro občutek varnosti in tudi to, da je finančno bolj dostopna naložba kot zlato, na vprašanje, koliko vložiti v srebro, mora vsak vlagatelj sam presoditi, kakšne so njegove zmožnosti in seveda, koliko je poučen o možnih tveganjih. Dejstvo je, da je vsaka naložba lahko tvegana, vendar se ob pravilni razporeditvi svojih sredstev rešimo večjih tveganj, kot je izguba lastnega premoženja. V nadaljevanju vam

bomo predstavili nekatere prednosti in slabosti investiranja v naložbeno srebro in vam tako poskušali ustvariti predstavo o tem zakaj investirati in na kaj paziti.

Prednosti nakupa

Če določene plemenite kovine ne bi uporabljali v industriji in je cenili kot naložbo, bi bile cene precej nižje, kajti dejstvo je, če ni povpraševanja, ni visokih cen. Če pogledamo iz drugega zornega kota, je dejansko res, da se zlato kopiči, srebro pa izrablja, kar je razvidno tudi iz tega, da je bilo v preteklosti izkopanega veliko več srebra kot zlata. Srebro je zaradi svojih fizikalnih lastnosti zelo zaželeno in težko nadomestljivo, pomembno vlogo že igra v vesoljskih tehnologiji, saj preprečuje elektromagnetno sevanje, zato bo v prihodnosti zanimanje po srebru še večje. Pomembno vlogo bo srebro igralo v prihodnosti, saj je v večini sončnih celicah prisotna srebrova pasta, glede na to, da je sončna energija vedno bolj aktualni vir pridobivanja energije, je to le še eden izmed razlogov, zakaj bi vlagali v srebro. V medicini ima srebro ključno vlogo, saj ovira in ubija bakterije, v preteklosti, ko še nismo poznali antibiotikov, so za zdravljenje določenih bakterijskih bolezni uporabljali srebrovo vodo, ob odkritju antibiotikov pa je ta način zdravljenja odšel v pozabo. Dejstvo je, da smo skozi vsa leta postali že odporni na antibiotike, zato bo srebrova voda ponovno dobivala svoj pomen v zdravstvu. Mogoče marsikdo misli, da srebro ni varna naložba tudi zato, ker centralne banke kopičijo zaloge zlata, srebro pa jim ni tako zanimivo, ker bi potrebovali večje kapacitete prostorov za shranjevanje le-tega in zaradi nujne potrebe po srebru v industriji enostavno nimajo interesa po kopičenju zalog srebra. Raziskava iz leta 2009 kaže, da naj bi bilo srebra na svetu le še za okoli 30 let, zlata pa za 37, kar pomeni, da bodo rezerve srebra hitreje izčrpane kot pa zlata, k temu bo pripomoglo tudi hitro naraščajoče povpraševanje po srebru predvsem v industriji (Schulte 2012).

Schulte (2012) tudi pravi, da je vse več vlagateljev, ki kupujejo srebro, čeprav so v preteklosti bolj stavili in vlagali v zlato, danes le-ti množično kupujejo srebrnike in srebrne palice, saj vidijo srebro kot potencialno varno investicijo.

Slabosti nakupa

Glavna in tudi iz strani investitorjev odbijajoča slabost pri naložbi v naložbeno srebro je seveda davek, ki ga plačamo ob nakupu. Ko investiramo v srebro, se moramo zavedati, za koliko smo ga finančno sploh zmožni kupiti, vsekakor pa je pametno, da svoj kapital razpršimo med več investicij, saj se nikoli ne ve, kako se bo stanje na trgu obnašalo. Slabost pri srebru je seveda, da ob večji zalogi potrebujemo ustrezno in varno skladiščenje, kar pa lahko povzroči tudi dodatne stroške.

4 TVEGANOST INVESTIRANJA V PLEMENITE KOVINE

V današnjem času najdemo ogromno število možnosti investiranja v razne sklade, delnice, nepremičnine, varčevanja v banki in še bi lahko naštevali, pa vendar ni naložbe, ki bi bila popolnoma netvegana in bi zagotavljala dobiček, pa naj bodo še obljube ponudnikov tako mamljive. Res je, da če investiramo v fizične plemenite kovine, dejansko imamo nekaj pri sebi in lahko kadarkoli prodamo, toda ob nepoznavanju trga in nihanja cen se lahko hitro zmotimo in naredimo napačno potezo, zato smo v nadaljevanju prikazali nihanje cen plemenitih kovin v zadnjih letih.

4.1 Spremembe in nihanja cen

Na cene zlata vplivajo tudi centralne banke, kar pa pri srebru ni tako. Tako zlato kot srebro ohranjata svojo vrednost skozi zgodovino, saj ti kovini prehajata iz roda v rod in dejansko nihče nima nadzora nad tem, koliko ga je dejansko na voljo. Moramo se zavedati, da bodo enkrat prišli časi, ko zlata in srebra ne bo več mogoče pridobivati iz zemlje, ker ga enostavno ne bo več, zato so tudi investicije v te kovine tako popularne med investitorji (Müller 2007, 190).

Plemenite kovine ohranjajo vrednost, to je možno slišati in prebrati marsikje. Da je temu res tako, lahko damo tipični življenjski primer, če smo v otroštvu za darilo dobili denar, tega verjetno že zdavnaj ni več, da pa smo dobili zlato, naj bo to naložbeno ali v nakitu, pa imamo še vedno neko vredno stvar, ki jo lahko prodamo kadarkoli, ko je to potrebno, denar pa zapravimo bodisi po nepotrebnem ali za sprotne življenjske stroške in nimamo od tega nič. Podobno je tudi, če nam nekdo zapusti na primer zlatnino, če je le-ta bila kupljena pred 10, 20 leti, se jo vsekakor splača prodati, kar pa mi dobimo oziroma kupimo novo v današnjih časih, pa nikakor nima smisla prodati v kratkem času. Skozi zgodovino so cene srebra in predvsem zlata doživele številne cenovne spremembe od padcev do vzponov, toda dolgoročno gledano se investicija v naložbene kovine vsekakor splača, kar bomo v nadaljevanju prikazali tudi grafično.

Spremembe cen zlata v zadnjih desetih letih

Slika 2: Spremembe cen zlata

Vir: Zlata rezerva 2014.

Slika 2 prikazuje gibanje cen unče zlata v preteklih desetih letih v evrih, kot je razvidno iz grafa, so cene zlata od leta 2005 naprej vseskozi naraščale, vrhunec so dosegle med letoma 2011 in 2013, nato pa je sledil ponoven padec. Medtem ko je ena unča zlata dosegla že 1400 €, so cene naenkrat padle. Največji padec je zabeležiti v preteklem letu, ko je vrednost ene unče padla pod 900 evrov. Z višanjem cen je naraslo tudi povpraševanje po naložbenem zlatu, zanimivo je, da so posamezniki množično kupovali zlato prav v času, ko so cene dosegle najvišje cene, čeprav bi takrat bil idealen čas za morebitno prodajo. Neizobraženost nekaterih posameznikov, ki so bili pod vplivom medijev, raznih novic, oglasov in drugih dejavnikov, je povzročila nespametne nakupe in prodaje ob nepravem času. Tukaj je šlo seveda za starejše generacije in posamezniki, ki so verjeli, da bodo prišli do hitrega zaslužka, so slepo verjeli raznim medijem in se odločili za nakup, ne da bi prej temeljito razmislili, kakšne so njihove finančne zmožnosti za nakup.

Po lastnih izkušnjah s strankami, ki so kupovale naložbeno zlato, lahko potrdimo, da se je velikokrat zgodilo, da so osebe prišle prodati naložbeno zlato v zelo kratkem času po nakupu, saj so enostavno potrebovali denar oziroma so po manjšem padcu na borzi mislili, da bodo cene še v naprej padale, zato so nemudoma prodali zlato in bili pri tem na izgubi. Med opazovanjem nakupnega obnašanja kupcev je bilo razvidno, da so bili zelo redki tisti, ki so vedeli, kdaj kupovati in kdaj prodajati, da pride do dejanskega zaslužka.

Spremembe cen srebra v preteklih desetih letih

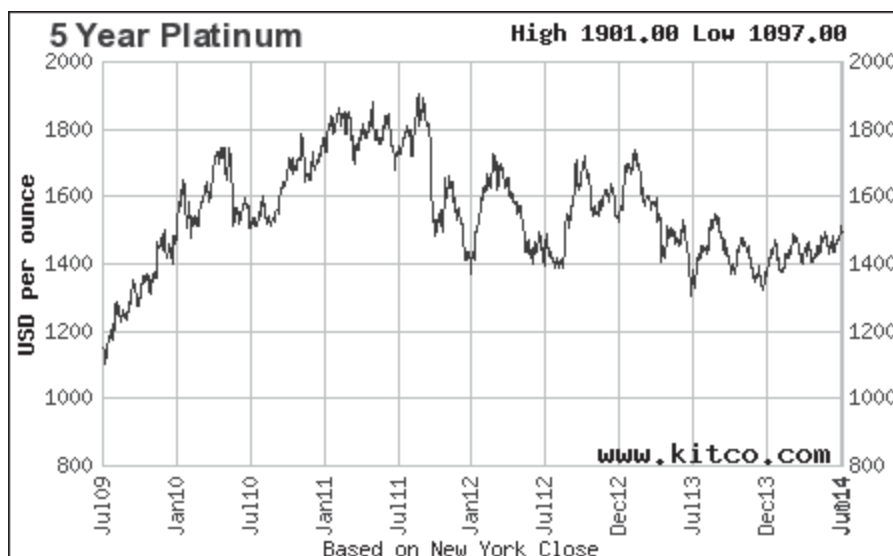

Slika 3: Spremembe cen srebra

Vir: Kitco 2014.

Slika 3, ki kaže ceno ene unče naložbenega srebra, kaže, kako so se cene srebra obnašale od leta 2004 pa vse do danes. Pred desetimi leti smo za eno unčo srebra odšteli približno 5 evrov, kar je občutno manj kot danes. Cene srebra so se strmo povzpele v letu 2010, ko je ena unča dosegla tudi rekordno vrednost v zgodovini 48,48 evrov. V teh časih je srebro postalo veliko bolj zanimiva naložba kot v preteklih letih, največje povpraševanje je bilo po srebrnikih, ki so cenovno zdelo ugodni. Po rekordnih cenah naložbenega srebra je v letu 2013 sledil ponoven padec. Danes se cena ene unče naložbenega srebra giblje okoli 20 evrov. Številni poznavalci trga plemenitih kovin napovedujejo, da bodo cene ponovno rasle, kaj se bo pa dejansko zgodilo, bo pa verjetno treba počakati. Je pa trenutno pravi čas za nakup srebra, saj je težko verjeti, da bi v prihodnosti prišlo do občutnega padca, seveda pa je treba na to investicijo gledati na dolgi rok. Čeprav velja srebro za naložbo prihodnosti, pri nas še vedno ni tako popularna investicija kot zlato, morebiti zaradi davka ali pa preprosto zaradi manjše prepoznavnosti in slabe odkupne cene.

Gibanje cen platine v preteklih letih

Slika 4: Spremembe cen platine

Vir: Surovine 2008b.

Pri platini smo preučili ceno ene unče zadnjih pet let in prišli do ugotovitve, da kakšnih ekstremnih sprememb ni bilo, cena vseskozi približno enakomerno narašča in pada. Cene so pričele rasti v letu 2009, nato pa so spremembe bile približno enakomerne vsa leta. Najvišja vrednost za eno unčo platine je bila leta 2011, ko je vrednost dosegla 1901 evrov na unčo, v istem letu so cene tudi padle, od takrat pa do danes se gibljejo nekje med 1400 in 1600 evrov za unčo. Zaradi enakomernih cen skozi leta ni za pričakovati, da bi s platino lahko obogateli. Platina velja za najbolj drago plemenito kovino, ki pa še vedno ni pritegnila toliko investitorjev kot zlato in srebro, na to verjetno vpliva kratka zgodovina, slaba prepoznavnost, visoke cene in seveda davek. Dolgo časa je imela platina veliko večjo vrednost kot zlato, vendar so se te cene skoraj izenačile, ko je rast zlata dosegla svoj vrhunec, trenutno pa cene nimajo velike razlike; ena unča platine je dražja od unče zlata nekje okoli 400 evrov, odvisno od gibanja cen. Trenutno povpraševanje po platini na slovenskem trgu ni veliko, zato je temu primerna tudi ponudba, kaj se bo pa zgodilo v prihodnjih mesecih in letih je pa danes skoraj nemogoče napovedati.

Spremembe cen paladija v zadnjih petih letih

Slika 5: Spremembe cen paladija

Vir: Surovine 2008a.

Če preučimo še zadnje izmed plemenitih kovin paladij, ki je kot naložbena kovina najmanj prepoznaven, ugotovimo, da v zadnjih štirih letih bistvenih cenovnih sprememb ni bilo. Od leta 2009 pa vse do leta 2011 so cene paladija vztrajno rasle in tudi dosegle največjo vrednost za eno unčo 862 evrov. Podobno kot pri platini je tudi s paladijem, povpraševanje po njem je manjše kot pri drugih plemenitih kovinah. Varčevanje v paladij predstavlja varno dolgoročno naložbo, čeprav kot naložba še vedno ni dobil pravega pomena, kar je zanimivo predvsem iz tega vidika, da je paladij cenejši kot zlato in dražji kot srebro, je torej kovina, ki ima vmesno vrednost, kar bi lahko bilo zanimivo, vendar žal zaradi slabe prepoznavnosti in promocije ne dobi pravega pomena, slabost je pa seveda tudi davek.

4.2 Slabo poznavanje možnosti investicij

Vsakomur bi prav prišel hitri zaslužek, zato se veliko oseb podaja v različne investicije, ki pa se ne obnesejo vedno tako, kot je pričakovanje. Na trgu imamo ogromno možnosti za varčevanje in naložbe, toda dejstvo je, da nič ne zagotavlja stoddostne varnosti. Zato je ključnega pomena, da se zavedamo morebitnih tveganj in pasti pri določeni naložbi. Kakorkoli gledamo, skozi zgodovino se je izkazalo, da je izmed vseh naložb najbolj varna investicija v plemenite kovine, ki so dolgoročno gledane potencialna naložba za zaslužek.

4.2.1 Napačne informacije in prepričanja

Kot smo že skozi nalogo omenili, je glavni problem, da ljudje preveč verjamemo medijem in kar nam drugi rečejo, ne da bi pri tem resno premislili, kaj je res in kaj ne. Slovenci že od nekdaj slovimo po tem, da če ima nekaj sosed, moramo to imeti tudi sami, kar je seveda

popolna neumnost, vendar ne dvomimo v to, da se najdejo kakšni posamezniki, ki prav zaradi tega razloga brezglavo kupujejo naložbene kovine, čeprav nimajo ideje, v kaj se spuščajo.

Prav zaradi osebnih izkušenj pri prodaji plemenitih kovin lahko potrdimo, da se velik odstotek kupcev enostavno ne zaveda, v kaj se podajo. Za nakup se odločijo, ker nekje slišijo ali preberejo, da je to super naložba, ko pa dejansko pride do nakupa, se opazi, da niti ne vedo, kakšne so možnosti, čistine, kaj sploh je naložbena kovina, skratka so nevedni, oni bi samo kupili. Še večji problem nastane, ko kupijo plemenito kovino in čez čas ugotovijo, da nujno potrebujejo vloženi denar za druge stroške ter tako prodajo in izgubijo lep delež vložnega denarja. Prepričanje, da lahko z nakupom manjše količine plemenitih kovin obogatimo čez noč, je popolnoma napačno in tega bi se morali zavedati vsi, ki se za takšne investicije odločajo.

4.2.2 Neprimeren čas nakupa in prodaje

Verjetno se marsikdo vpraša, kdaj je idealen čas nakupa in prodaje. Najpomembnejši vzrok za nakup je, da ga izvedemo takrat, ko imamo na voljo odvečen kapital namenjen dolgoročni investiciji. Pomembno pa je seveda, da malo preverimo trenutno stanje na trgu in gibanje cen, vsak pametni investitor bo investiral, ko bodo cene padle, in prodal, ko bodo narasle in ne obratno, kot se dogaja v mnogih primerih. Če za primer damo kilogram čistega zlata, lahko pridemo v krajšem času do večjega dobička, ko pa gre za investicije po deset, dvajset gramov, pa se moramo zavedati, da takšni obeti po velikih zaslužkih v kratkem času niso mogoči.

4.3 Razlogi za nakup plemenite kovine

Razlogov je seveda veliko, nekaj smo jih poudarili že skozi nalogo, nekatere pomembnejše razloge za nakup katerekoli izmed kovin pa bomo predstavili v nadaljevanju.

Najpomembnejši razlogi za nakup plemenitih kovin:

- Ohranjajo in pridobivajo na vrednosti.
- So redke in nepokvarljive.
- Povpraševanje je večje kot ponudba.
- Nekoč bodo izkopane zaloge pošle.
- Denarne valute propadejo plemenite kovine ostanejo.
- Predstavljajo varno dolgoročno naložbo.
- Igrajo pomembno vlogo v monetarnem sistemu.
- So odlična ideja za darilo bližnjim.
- Lahko jih kupimo ali prodamo pri različnih ponudnikih.

To je le nekaj izmed več razlogov, zakaj je investicija v plemenite kovine ena najboljših možnosti varčevanja, vsak pa mora znati sam pri sebi oceniti, koliko je pripravljen vložiti

oziroma ima na voljo. Glede na to, da je v Sloveniji še vedno slabo gospodarsko stanje, podjetja propadajo, država je zadolžena, ne vemo, kaj se bo zgodilo, bi bilo za potencialne vlagatelje smiselno razmisliti, da vsaj del svojih prihrankov vložijo v plemenite kovine.

5 NAKUPNE IN PRODAJNE MOŽNOSTI PLEMENITIH KOVIN V SLOVENIJI

Zaradi nenadnega povečanega povpraševanja po plemenitih kovinah so se na trgu pojavili mnogi ponudniki, nekateri med njimi so zanesljivi, najdejo se tudi takšni, ki nimajo pravih pooblastil za trgovanje s plemenitimi kovinami. Da izberete pravega ponudnika, morate upoštevati več dejavnikov, in sicer od prisotnosti v vaši regiji, od prodajnih in odkupnih cen, rokov dobav in seveda verodostojnosti prodajalca. Ker ima v današnjih časih praktično vsaka stvar svoj ponaredek in obstaja mnogo prevarantov, ki zlahka prepričajo naivne ljudi, da kupijo tisto, kar ponujajo, je potrebno poznati, kaj se kupuje in predvsem kje, da ne pride kasneje do morebitnih presenečenj. Najboljša in najmanj tvegana odločitev je seveda ta, da plemenite kovine kupimo pri zakonitem prodajalcu, še posebej, če je naše poznavanje o le-teh skopo.

5.1 Ponudniki na slovenskem trgu

V Sloveniji lahko najdemo že kar nekaj ponudnikov, ki trgujejo s plemenitimi kovinami. V zadnjih letih se je pojavilo kar nekaj novih, mi se bomo v nadaljevanju osredotočili na tri preverjeno najbolj zanesljivejše in prepoznavne trgovce ter preverili njihovo ponudbo in cene določenih izdelkov.

Irena Moro pravi, da je z naraščanjem povpraševanje po plemenitih kovinah naraslo tudi število novih ponudnikov, ki pa se ne izkažejo vedno za dobre. Neresne trgovce v prvi vrsti prepoznate po tem, da imajo cene bistveno nižje kot so na trgu, pogosto pa na spletnih straneh ne objavijo vseh kontaktnih informacij, kar je lahko že prvi znak zavajanja kupcev, takšnim prevarantom pa hitro nasedejo nepoučeni vlagatelji. Zanesljivi in uradni trgovci vam bodo vedno izdali račun, kar pri prevarantih in preprodajalcih ne boste doživeli. Zato ni odveč nasvet, da bodite pozorni pri komu kupujete, saj če niste poznavalec kovin, vas lahko hitro prinesejo naokoli (Moro 2010).

5.1.1 *Elementum, d. o. o.*

Podjetje Elementum je bilo ustanovljeno 2006. leta z namenom, da informira slovensko javnost o možnostih investiranja svojega premoženja v plemenite kovine. Poslujejo po celotni Sloveniji preko premoženjskih svetovalcev, ki predstavijo možnosti investiranja v plemenite kovine. Podjetje je ponudilo trgu prvi slovenski naložbeni srebrnik Prešeren čistine 999/1000. V Elementumu sodelujejo z belgijsko kovnico Umicore, za katero so edini direktne zastopnik v Sloveniji. Umicore velja za najstarejšo evropsko kovnico s statusom good delivery. Podjetje nudi tudi možnost varčevanja v zlatu Aurora, kjer se lahko sami odločite, koliko boste vplačali in kdaj. Za naložbene palice, ki niso na voljo na njihovi spletni strani, se je potrebno obrniti na enega izmed njihovih pogodbenih partnerjev, predviden rok dobave teh ploščic je

do štirinajst dni (Elementum b. l. c.).

5.1.2 Moro & Kunst, d. o. o.

Družba Moro je mednarodno priznani trgovec s plemenitimi kovinami v Sloveniji, podjetje je bilo ustanovljeno leta 1993. Podjetje zastopa devet svetovnih kovnic, s katerimi dobro sodelujejo že vrsto let. Podjetje je izdalo tudi dve strokovni monografiji o plemenitih kovinah, ki zajemata pomembne informacije o naložbah. Podjetje nudi 24-urni nakup preko spletne strani ali v uradnih urah v njihovi poslovalnici. Cene plemenitih kovin lahko spremljamo na njihovi strani, cene pa oblikujejo glede na svetovno borzo, naročilo lahko prevzamete takoj po plačilu ali v dogovorjenem roku. V podjetju prav tako nudijo možnost odkupa, za kar se lahko zglasite osebno v poslovalnici ali pošljete povpraševanje preko spletne strani. Izdelek, ki ga želite prodati, v podjetju strokovno pregledajo in če je vse kot mora biti, prejmete nakazilo v roku treh delovnih dni (Moro 2014c).

5.1.3 Zlatarna Celje, d. d.

Verjetno marsikdo ob omembi Zlatarne Celje pomisli na nakit, kar je njihova glavna dejavnost, ukvarjajo se pa tudi z drugimi dejavnostmi, poleg proizvodnje nakita in ur, prodaje naložbenega zlata in srebra, nudijo storitev Zlati korak, proizvajajo plemenite dentalne zlitine in imajo svoj industrijski program. V letu 2010 je Zlatarna Celje uspešno poslala na trg novo storitev Zlati korak, ki omogoča varčevanje v zlato v obliki enkratnih plačil ali direktne bremenitve, v prvem letu je bilo podpisanih kar 323 pogodb. Storitev je namenjena vsem, predvsem pa tistim, ki nimajo kapitala, da bi naenkrat kupili neko količino zlata, zato jim omogočajo varčevanje z večkratnimi plačili, odstop od pogodbe je možen kadarkoli, stranka lahko ploščice prevzame ali proda. Zlatarna Celje ponuja svoje lastne naložbene ploščice v apoenih po 1, 2 in 5 gramov (te samo kot darilni program) ter 10, 20, 50, 100, 250 gramov, ploščice belgijske kovnice Umicore s statusom Good Delivery (250 g, 500 g, 1000 g), naložbene ploščice dunajske kovnice Ögussa in švicarske kovnice Argor Heraeus. Poleg naložbenih zlatih ploščic lahko pri njih kupite tudi srebrne ploščice, srebrnike in zlatnike. Trenutni cenik lahko spremljate na njihovi spletni strani, kjer imate vse potrebne informacije (Zlatarna Celje 2014).

5.2 Primerjava nakupnih in odkupnih cen ponudnikov

Za lažji pregled možnosti nakupa in odkupa plemenitih kovin bomo pri prej omenjenih podjetjih preučili njihove nakupne in odkupne cene, kdo ima najboljše pogoje dobave, prodaje, nakupa in druge detajle. Pri analizi cen se bomo osredotočili na naložbeno zlato in srebro, saj sta ti dve kovini kot naložba najbolj aktualni. Naš glavni namen je ugotoviti, pri katerem ponudniku se nam najbolj splača kupiti določeno plemenito kovino in kje jo prodati.

5.2.1 Nakupne in odkupne cene zlata

Preverili smo, kakšne nakupne in odkupne cene naložbenega zlata nudi posamezni trgovec s plemenitimi kovinami. Najboljša primerjava se pokaže pri naložbenih zlatnikih, saj je problem pri analizi cen naložbenih ploščic nastal, ker podjetje Elementum prodaja samo ploščice belgijske kovnice Umicore, katere cene so nekoliko višje kot pri ostalih kovnicah, zato je primerjava bila nemogoča. Toda za analizo je zadostoval tudi pregled cen naložbenih kovancev, ugotovitve bodo razložene v nadaljevanju.

Preglednica 1: Nakupne cene naložbenega zlata, na dan 7.7.2014 v evrih ob času 08:25

<i>Ploščica</i>	<i>Moro</i>	<i>Zlatarna Celje</i>	<i>Elementum</i>
	<i>Argor Heraus</i>	<i>Argor Heraus</i>	<i>Umicore</i>
10 gramov	339,93	335,90	Ni v ponudbi
50 gramov	1.612,67	1.611,00	Ni v ponudbi
1000 gramov	31.541,92	31.570,00	Ni v ponudbi
<i>Zlatnik ena unča</i>			
Kitajska panda	1.024,26	1.043,70	1.038,09
Dunajski filharmonik	1.009,57	1.018,60	1.023,60
Južnoafriški krugerant	/	1.014,50	1.109,35

Vir: Elementum 2014; Moro 2014a; Zlatarna Celje 2014a.

Ker obstaja več plemenitih kovin različnih kovnic, smo vzeli za analizo naložbene ploščice kovnice Argor Heraus, v analizi sta zajeti samo dve podjetji, saj podjetje Elementum ni zastopnik za to kovnico. Pri določenih naložbenih ploščicah in kovancih opazimo, da se cene bistveno ne razlikujejo, pri nekaterih so pa razlike očitne in se razlikujejo od posameznega ponudnika.

Preglednica 2: Odkupne cene naložbenega zlata, na dan 7. 7. 2014 v evrih ob času 08:25

<i>Ploščica</i>	<i>Moro</i>	<i>Zlatarna Celje</i>	<i>Elementum</i>
	<i>Argor Heraus</i>	<i>Argor Heraus</i>	<i>Argor Heraus</i>
10 gramov	310,67	307,90	Ni v ponudbi
50 gramov	1.553,34	1.539,50	Ni v ponudbi
1000 gramov	30.880,43	30.790,00	Ni v ponudbi
<i>Zlatnik ena unča</i>			
Kitajska panda	966,29	956,60	/
Dunajski filharmonik	975,95	957,70	/
Južnoafriški krugerant	/	878,00	/

Vir: Elementum 2014; Moro 2014a; Zlatarna Celje 2014a.

Odkupne cene za našo analizo so nam bile na voljo samo pri podjetjih Moro in Zlatarna Celje. V podjetju Elementum smo dobili odgovor, da plemenite kovine tudi odkupujejo, vendar se je za vse informacije potrebno zglasiti pri njih. Odkupna cena pri njih je za odstotek nižja kot borzna v času odkupa. Kupnina se pa nakaže na transakcijski račun od 5 do 7 dni od opravljenega odkupa.

5.2.2 Nakupne in odkupne cene srebra

Preglednica 3: Nakupne cene naložbenega srebra na dan 7. 7. 2014 v evrih ob času 08.25

	<i>Moro</i>	<i>Zlatarna Celje</i>	<i>Elementum</i>
<i>Srebrnik (ena unča)</i>			
Dunajski filharmonik	22,58	23,60	22,56
Kanadski javorjev list	42,00	26,40	23,31
Kitajska panda	33,87	29,80	30,41
Avstralska koala	24,84	27,80	24,62
<i>Ploščica</i>			
500 gramov	347,81	350,00	346,72

Vir: Elementum 2014; Moro 2014a; Zlatarna Celje 2014a.

Pri naložbenem srebru smo primerjali cene štirih srebrnikov pri treh različnih ponudnikih, cene so za vsak izdelek drugačne, pri nekaterih ponudnikih jih lahko dobimo ugodneje kot pri drugih. Kot je razvidno iz tabele, lahko naložbeni kovanec Kanadski javorjev list dobimo pri podjetju Elementum za skoraj polovico ceneje kot pri podjetju Moro.

Preglednica 4: Odkupne cene naložbenega srebra na dan 7. 7. 2014 v evrih ob času 08:25

	<i>Moro</i>	<i>Zlatarna Celje</i>	<i>Elementum</i>
<i>Srebrnik (ena unča)</i>			
Dunajski filharmonik	15,42	15,30	/
Kanadski javorjev list	15,42	15,30	/
Kitajska panda	15,42	15,30	/
Avstralska koala	15,42	15,30	/
<i>Ploščica</i>			
500 gramov	285,09	240,00	/

Vir: Elementum 2014; Moro 2014a; Zlatarna Celje 2014a.

Pri odkupnih cenah naložbenega srebra smo naredili primerjavo samo dveh podjetij, saj pri

tretjem niso dali informacije o odkupnih cenah, te dajo le osebno, ko prineseš izdelek fizično do njih, kar pa ni bilo mogoče, ker le-teh nimamo v lasti. Pri primerjavi zgornjih podjetjih je razvidno, da ima boljše odkupne cene podjetje Moro.

5.3 Najugodnejši ponudnik

Ob pregledu cen treh ponudnikov smo prišli do različnih ugotovitev, za dober pregled cen si lahko ogledate zgornje cene, da dobite malo predstave o cenah. Če se najprej osredotočimo na naložbene palice, so ugotovitve sledeče: 10-gramske naložbene palice se splača kupiti v Zlatarni Celje, prodati pa v podjetju Moro, podobno velja za 50-gramske ploščice, pri nakupu kilograma zlata pa imajo tako nakupne kot odkupne cene najboljše pri podjetju Moro, pri masah ostalih palic lahko cenike preverite kadarkoli na spletnih straneh teh dveh podjetjih. Ker podjetje Elementum naložbenih ploščic Argor Heraus ne drži, je pri tej analizi bilo izključeno.

Pri naložbenih zlatnikih smo primerjali cene treh ponudnikov za tri različne zlatnike. Najboljšo nakupno ceno ene unče Kitajske pande in Dunajskega filharmonika ima podjetje Moro, sledi mu Zlatarna Celje in Elementum, odkupno ceno tega naložbenega kovanca ima prav tako podjetje Moro. Pri zlatniku Južnoafriški krugerant ima najboljšo nakupno ceno podjetje Elementum, le-tega lahko kupimo za nekaj evrov ceneje.

Primerjali smo tudi nakupne in odkupne možnosti naložbenega srebra, 500-gramske naložbene ploščice bi najugodneje lahko kupili pri podjetju Elementum, najboljšo odkupno ceno ta iste mase pa ima podjetje Moro. Pri naložbenih srebrnikih smo ugotovili, da imajo odkupne cene najboljše pri podjetju Moro, nakupne pa so odvisne od posameznega srebrnika in njegove vrednosti, najboljše prodajne vrednosti ima pri vseh zgoraj navedenih naložbenih kovancih podjetje Elementum. Verjetno je nekomu prednost, da lahko kupi plemenite kovine preko spleta, spet drugi pa raje takšne nakupe opravijo osebno, bodisi zaradi nezaupanja spletu ali neznanja uporabe interneta, predvsem gre tukaj za starejše generacije.

Največjo prednost ima verjetno podjetje Zlatarna Celje, saj ima svoje poslovalnice po vsej Sloveniji, kjer lahko kadarkoli v času uradnih ur kupite ali prodate naložbene kovine, slabost je mogoče edino to, da če določenega izdelka nimajo na zalogo, je rok dobave nekje do 5 tednov, odvisno od trenutnega poslovanja. Če se odločite za prodajo, vam v primeru, da ima določena poslovalnica dovolj gotovine, izplačajo denar takoj, drugače pa nakažejo na transakcijski račun v roku do 10 delovnih dni (Zlatarna Celje 2014b).

5.4 Koristni nasveti

Da bo naložba v plemenite kovine čim manj tvegana, moramo na začetku kot prvo preučiti finančno zmožnost za investicijo. Zavedati se moramo, da bo vloženi kapital naložba na dolgi

rok, zato moramo predvideti svoje potrebe po tem kapitalu, kajti če vemo, da bomo v kratkem času ta vložni kapital potrebovali, je nesmiselno kupovati naložbene kovine in potem prodati, ker bi bili na izgubi.

Da izvedemo odličen nakup ali prodajo naložbenih kovin, je najboljša možnost, da za izbrano plemenito kovino preučimo cene vseh ponudnikov in se odločimo za najboljšega, seveda moramo paziti, da ne kupimo pri prodajalcu, ki zavaja kupce. Kot smo ugotovili že zgoraj, se odkupne in nakupne cene razlikujejo glede na posamezen izdelek, vsako podjetje pa ima tudi svoj način poslovanja, rok dobave, načini plačila, postopke prodaje in tako dalje.

V tem poglavju smo vam predstavili tri ponudnike na slovenskem trgu, vsak ima svoje prednosti in slabosti, so pa vsi zanesljivi in poslujejo v skladu z vsemi zakoni, zato je odločitev o nakupu predvsem odvisna od kovine, ki jo kupujete, saj se cene razlikujejo. Glede na to, da lahko v današnjih časih dostopamo do interneta, kjerkoli smo, lahko cene sproti preverjamo ter se tako odločimo oziroma presodimo, kaj bo za nas najboljše.

Verjetno se marsikdo vpraša, zakaj pravzaprav investirati v plemenite kovine, vsem je seveda jasno, da živimo v finančno precej nestabilnih časih, zato lahko v primeru investicije v delnice praktično čez noč izgubimo vse, saj mnoga podjetja propadajo. Pri naložbi v fizične plemenite kovine pa kljub morebitnemu padcu cen na borzi še vedno imamo nekaj, kar nam predstavlja neko vrednost, čeprav se lahko zgodi, da je v določenem trenutku vredno precej manj, kot smo vložili.

Kot drugo je pomembno, da vsaj malo poznamo trg plemenitih kovin, spremembe cen v zadnjem obdobju in ponudnike na domačem trgu, mnogo informacij že lahko dobimo na spletu, ki pa vedno niso prave. Ker vsem grafi in analize ne ležijo ali pa preprosto nimajo dostopa do interneta, je mogoče najbolje, da se pred nakupom posvetujete s kakšnim svetovalcem, da vam vsaj okvirno pojasni možnosti investiranja. Naš nasvet je: v času odločitve za nakup si preberite kakšno aktualno literaturo, ki zajema bistvene informacije, ki vam bodo dale predstavo o možnostih, ki jih imate, da se boste lažje odločili oz. presodili, kdaj se vam splača nakup oziroma prodaja plemenitih kovin.

6 SKLEP

Svetovna gospodarska kriza, padec dolarja, nestabilno finančno stanje držav in bank, to je le nekaj izmed razlogov, ki so bili vzrok, da je investiranje v plemenite kovine postalo zanimivo za naložbo. Dejstvo je, da plemenite kovine kljub krizam in drugim dejavnikom ohranjajo svojo vrednost in so dolgoročno gledano najbolj varna naložba, kar potrjujejo številni strokovnjaki, kot tudi zgodovinska dejstva in analize rasti plemenitih kovin. Tako zlato kot srebro imata dolgoletno tradicijo in ohranjata svojo vrednost skozi zgodovino, dejstvo pa je, da natančnega podatka, koliko je zalog teh kovin, ni nikjer, saj prehajata iz roda v rod in nad tem nima nihče nadzora.

Popolnoma zmotno je mišljenje, da bomo s plemenitimi kovinami obogateli čez noč, na tovrstne investicije moramo gledati dolgoročno, posebej pri manjših masah kovin. Z modelom nakupnih in prodajnih možnosti plemenitih kovin v Sloveniji smo predstavili ponudnike z najboljšimi cenami za določene izdelke, da lahko vsak dobi neko predstavo o tem, kaj mu je na trgu na voljo in tako sprejme pravo odločitev za nakup ali kasneje prodajo. Kot smo že omenili, se moramo zavedati, da čez noč ne bo dobička, zato moramo pred vsakim nakupom sami presoditi, kakšne so naše finančne zmožnosti za nakup, da ne pride do prehitre potrebe po vložnem kapitalu in posledično prodaje plemenite kovine, ker v takem primeru hitro pride do izgube, saj so odkupne cene nižje kot prodajne. Skozi proces odločanja o nakupu plemenite kovine se moramo zavedati, da je potrebno upoštevati več dejavnikov, ki lahko vplivajo na to ter preučiti vsa morebitna tveganja, da ne naredimo napake. Mnogo kupcev se na žalost ne zaveda, kdaj je pravi čas za nakup in prodajo, večkrat na njih vplivajo mediji ali okolica, sami pri sebi pa ne preučijo morebitnih tveganj, ki so prisotna. Zavedati se moramo, da so odkupne cene plemenitih kovin manjše kot nakupne, kar je jasen znak, da takšen nakup ni kratkoročna naložba, vendar je treba na to gledati na dolgi rok. Izjema so lahko večje količine mas plemenitih kovin, pri katerih je v praksi možno zaslužiti tudi v kratkem času, vendar je treba dobro poznati trg, da to izvedemo ob pravem času.

Na slovenskem trgu lahko najdemo že kar veliko trgovcev s plemenitimi kovinami, mi smo se v nalogi osredotočili na tri, ki so preverjeno verodostojni in poslujejo v skladu z zakoni in mednarodnimi standardi pri trgovanju s plemenitimi kovinami. Pri drugih ponudnikih, tako domačih kot tujih, svetujemo, da najprej preverite verodostojnost podjetja in njihov način poslovanja, kajti hitro se lahko zgodi, da naletite na kakšnega preprodajalca plemenitih kovin, ki nima ustreznih dovoljenj. Pred vsakim nakupom je nujno, da se preverijo trenutne cene in stanje na trgu, če imate omejen dostop do teh informacij, je najboljša možnost ta, da o tem povprašate katerega izmed ponudnikov, da vam predstavi naložbene možnosti in svetuje o nadaljnjem nakupu. Vsak pametni investitor bo investiral, ko bodo cene padle, in prodal, ko bodo narasle; to smo skozi nalogo že večkrat poudarili in pri tej trditvi še vedno ostajamo in jo podpiramo.

Naš cilj zaključne projektne naloge je bil ta, da vsem, ki želijo investirati v plemenite kovine,

predstavimo možnosti, ki jih imajo na domačem trgu, ter jih seznanimo z morebitnimi tveganji, slabostih in ostalih dejavnikov, ki imajo velik vpliv. Namen naše naloge je bil dosežen, saj smo predstavili odkupne in nakupne možnosti plemenitih kovin v Sloveniji in vse pomembne lastnosti, dejavniki, spremembe cen, vplive in tveganja, ki so prisotni. To smo dosegli s preučevanjem literature, analizo sprememb cen in analizo ponudnikov na slovenskem trgu ter tako predstavili možnosti za naložbe v plemenite kovine.

Nekoč bodo skoraj gotovo prišli časi, ko zlata in srebra enostavno ne bo več, rudniki bodo izčrpani in verjetno si lahko predstavljamo, kaj se bo takrat zgodilo s cenami teh redkih plemenitih kovin. Zaključimo lahko, da veljajo plemenite kovine za varno naložbo prihodnosti, zato investiranje dela lastnega premoženja v kakšno izmed plemenih kovin seveda svetujemo in priporočamo.

LITERATURA

- Baker, Alan. 2001. *A Guide to the London Bullion Market*. London: Bullion Market Association.
- Elementum. 2014. *Prodaja zlata, srebra, platine in paladija*. [Http://www.trgovina.elementum.si/index.php](http://www.trgovina.elementum.si/index.php) (7. 7. 2014).
- Elementum. B. 1. a. *Plemenite kovine*. [Http://www.elementum.si/plemenite-kovine/o-plemenitih-kovinah/](http://www.elementum.si/plemenite-kovine/o-plemenitih-kovinah/) (9. 6. 2014).
- Elementum. B. 1. b. *Zgodovina zlata*. [Http://www.elementum.si/plemenite-kovine/zlato-informacije/zgodovina-zlata/](http://www.elementum.si/plemenite-kovine/zlato-informacije/zgodovina-zlata/) (5. 7. 2014).
- Elementum. B. 1. c. *Vizija in poslanstvo*. [Http://www.elementum.si/Elementum/vizija-in-poslanstvo/](http://www.elementum.si/Elementum/vizija-in-poslanstvo/) (8. 7. 2014).
- Finančni slovar. 2011. *Tveganje*. [Http://www.financnislovar.com/definicije/tveganje.html](http://www.financnislovar.com/definicije/tveganje.html) (29. 7. 2014).
- Goldbarren. B. 1. *Argor Heraeus goldbarren*. [Http://www.goldbarren-wiki.de/argor-heraeus-goldbarren.html](http://www.goldbarren-wiki.de/argor-heraeus-goldbarren.html) (7. 7. 2014).
- Ivanuša, Teodora, Marko Pleteršek in Iztok Podbregar. 2010. *Preprečevanje pranja denarja in financiranja terorizma pri trgovanju s plemenitimi kovinami in dragimi kamni*. Znanstvena monografija. Maribor: Zavod za varnostne strategije pri Univerzi v Mariboru
- Janžekovič, Sara, Natalija Metelko in Maja Stropnik. 2010. *Ni vse zlato, kar se sveti*. [Http://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201003927.pdf](http://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4201003927.pdf) (6. 7. 2014).
- Kandus, Bogdan in Irena Moro. 2010. *Zlato, naložba življenja*. Maribor: Zavod za varnostne strategije pri Univerzi v Mariboru.
- Kandus, Bogdan in Irena Moro. 2011. *Srebro, platina, paladij, naložba prihodnosti*. Zavod za varnostne strategije pri Univerzi v Mariboru.
- Kitco. 2014. *10 year silver*. [Http://www.kitco.com/charts/popup/ag3650nyb.html](http://www.kitco.com/charts/popup/ag3650nyb.html) (7. 7. 2014).
- Kralj, Janko. 2005. *Management: temelji managementa, odločanje in ostale naloge managerjev*. Koper: Fakulteta za management.
- LBMA - London Bullion Market Association. 2014. *The good delivery list*. [Http://www.lbma.org.uk/the-good-delivery-list](http://www.lbma.org.uk/the-good-delivery-list) (6. 7. 2014).
- Moro, Irena. 2010. *Tema, ki zanima vsakogar, vendar se o njej ne govori*. [Https://www.moro.si/tema-ki-zanima-vsakogar-vendar-se-o-njej-ne-govori-irena-moro/](https://www.moro.si/tema-ki-zanima-vsakogar-vendar-se-o-njej-ne-govori-irena-moro/) (8. 7. 2014).
- Moro. 2014a. *Cenik*. [Https://www.moro.si/moro-cenik/](https://www.moro.si/moro-cenik/) (7. 7. 2014).
- Moro. 2014b. *Paladij*. [Https://www.moro.si/plemenite-kovine/paladij/](https://www.moro.si/plemenite-kovine/paladij/) (7. 7. 2014).
- Moro. 2014c. *Trgovanje*. [Https://www.moro.si/trgovanje/](https://www.moro.si/trgovanje/) (7. 7. 2014).
- Müller, Jürgen. 2007. *Generacija zlato*. Tržič: Učila International.
- Plemenite kovine. 2014. *Vodič za nakup zlata*. [Http://www.plemenite-kovine.si/vodici-za-nakup-in-prodajo/vodic-za-nakup-zlata](http://www.plemenite-kovine.si/vodici-za-nakup-in-prodajo/vodic-za-nakup-zlata) (8. 7. 2014).
- Plemenite kovine. B. 1. a. *Kaj je platina*. [Http://www.plemenitekovine.info/platina/kaj_je_platina.html](http://www.plemenitekovine.info/platina/kaj_je_platina.html) (6. 7. 2014).

- Plemenite kovine. B. 1. b. *Prednosti investiranja v zlato*.
http://www.plemenitekovine.info/zlato/prednosti_investiranja_v_zlato.html (6. 7. 2014).
- Plemenite kovine. B. 1. c. *Varčevanje v paladiju*.
http://www.plemenitekovine.info/paladij/nacini_investiranja/varcevanja_v_paladiju.html
(5. 7. 2014).
- Plemenite kovine. B. 1. d. *Zgodovina paladija*.
[Http://www.plemenitekovine.info/paladij/zgodovina_paladija.html](http://www.plemenitekovine.info/paladij/zgodovina_paladija.html) (5. 7. 2014).
- Plemenite kovine. B. 1. e. *Zgodovina platine*.
[Http://www.plemenitekovine.info/platina/zgodovina_platine.html](http://www.plemenitekovine.info/platina/zgodovina_platine.html) (5. 7. 2014).
- Plemenite kovine. B. 1. f. *Zgodovina srebra*.
[Http://www.plemenitekovine.info/srebro/zgodovina_srebra.html](http://www.plemenitekovine.info/srebro/zgodovina_srebra.html) (5. 7. 2014).
- Plemenite kovine, B. 1. g. *Zgodovina zlata*. [Http://www.plemenitekovine.info/zlato/zgodovina_zlata.html](http://www.plemenitekovine.info/zlato/zgodovina_zlata.html) (5. 7. 2014).
- Prestige. 2013. *Zlata investicija da ali ne*. Celje: Zlatarna Celje.
- Schulte, Thorsten. 2012. *Rešite svoje premoženje, kupite srebro*. Tržič: Učila International.
- Surovine. 2008a. *Diagrami paladij*. [Http://www.surovine.si/diagrami/paladij.php](http://www.surovine.si/diagrami/paladij.php) (7. 7. 2014).
- Surovine. 2008b. *Diagrami platina*. [Http://www.surovine.si/diagrami/platina.php](http://www.surovine.si/diagrami/platina.php) (7. 7. 2014).
- Šisernik, Iztok. 2009. *Trženje plemenitih kovin-naložba, investicija ali špekulacija*.
[Http://www.academia.si/diplome/diploma-k-2009-iztok-sisernik.pdf](http://www.academia.si/diplome/diploma-k-2009-iztok-sisernik.pdf) (7. 7. 2014).
- Švab, Natalija. 2012. *Kje lahko v Sloveniji kopljete zlato*.
[Http://cekin.si/clanek/financni_trgi/1-kg-zlata-vreden-36-000-kje-lahko-bogastvo-nakopljete-v-sloveniji.html](http://cekin.si/clanek/financni_trgi/1-kg-zlata-vreden-36-000-kje-lahko-bogastvo-nakopljete-v-sloveniji.html) (7. 7. 2014).
- Wikipedia. 2014a. *Noble metals*. [Http://en.wikipedia.org/wiki/Noble_metal](http://en.wikipedia.org/wiki/Noble_metal) (29. 7. 2014).
- Wikipedia. 2014b. *Odločanje*. [Http://sl.wikipedia.org/wiki/Odlo%C4%8Danje](http://sl.wikipedia.org/wiki/Odlo%C4%8Danje) (29. 7. 2014).
- World Gold Council. 2014. *About us*. [Http://www.gold.org/about-us](http://www.gold.org/about-us) (6. 7. 2014).
- Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1). *Uradni list RS*, št. 117/2006.
- Zakon o izdelkih iz plemenitih kovinah (ZiPK-UPB1). *Uradni list RS*, št. 4/2006.
- Zlata rezerva. 2014. *Cena zlata v obdobju*. [Http://www.zlata-rezerva.si/cena-zlata-v-obdobju-in-grafi.html](http://www.zlata-rezerva.si/cena-zlata-v-obdobju-in-grafi.html) (7. 7. 2014).
- Zlatarna Celje. 2014a. *Naložbeno zlato*. [Http://www.nalozbenozlato.com](http://www.nalozbenozlato.com) (9. 6. 2014).
- Zlatarna Celje. 2014b. *Naložbeno zlato*.
[Http://www.nalozbenozlato.com/?idC=45&page=content](http://www.nalozbenozlato.com/?idC=45&page=content) (7. 7. 2014).